

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Anglicismy v jazyce mladých Québecanů

Diplomandka: Jitka Holubcová

Vedoucí práce: Mgr. Ondřej Pešek, Ph.D.

Rozsah: 84 stran + bibliografie a přílohy, celkem 91 stran

Diplomová práce Jitky Holubcové je zaměřena na lexikální a sociolingvistické aspekty užívání anglicismů u kanadských frankofonních středoškoláků.

V teoretickém úvodu diplomandka nejprve stručně představila referenční lexikografické práce o kanadské francouzštině, ze kterých čerpá (s. 7-8), a postihla jazykový vývoj frankofonní Kanady od poč. 17. století (s. 8-12). Dále se zaměřila na problematiku výpůjček, nabízí jejich typologii (*anglicisme sémantique, lexical, syntaxique, morphologique, phonétique, graphique* - s. 14), popisuje proces adaptace výpůjčky (s. 16) a uvádí dvě z jeho stádií (*xénisme, emprunt* - s. 17). Tato část je zpracována kvalitně a opírá se o sekundární literaturu. Vzhledem k zaměření práce by však bylo žádoucí zmínit se podrobněji o výzkumu postojů a to nejen po stránce čistě teoretické (viz. stručně na s. 13), ale i o konkrétních výzkumech jazykových postojů provedených pro kanadskou francouzštinu (W. Lambert, aj.).

Svůj výzkum diplomandka založila na dotazníkovém šetření, kterého se účastnilo 105 studentů-respondentů z lycea v Cornwallu (s. 19). V první části dotazníku si diplomandka náhodně vybrala 50 anglicismů (37 substantiv a 13 sloves), přičemž respondenti měli určit na třístupňové škále (*jamais-parfois-souvent*), jak často daný anglicismus užívají a dále svými slovy uvést v jakém kontextu jej užívají. Ve druhé části dotazníku pak sérií otevřených a uzavřených otázek zjišťovala (1) postoje studentů k anglicismům, (2) jakým jazykem studenti doma komunikují a (3) jaký je jejich názor na postavení frankofonních Kanadčanů (s. 22).

Výstupem první části dotazníku je výkladový slovníček vybraných anglicismů (s. 23-64). Diplomandka každý výraz ověřovala ve slovníku anglicismů (Forest-Boudreau:1999) a hodnotila, zda je anglicismus integrován do kanadské francouzštiny zkoumaných studentů. Toto hodnocení se opírá o výsledky dotazníků, diplomandka používá hodnotící výrazy „sufisamment intégré“ (s. 62), „n'est pas bien intégré“ (s. 50, 58, 61), „assez intégré“ (s. 48, 57), „non pleinement intégré“ (s. 55), „ce mot n'est pas populaire“ (s. 50), apod., avšak neuvádí, jakým způsobem tomuto hodnocení odpovídají číselné procentuální výsledky zdrojové škály. V závěrečné analýze anglicismů (s. 65-66) se autorka pokusila roztřídit svůj vzorek výpůjček podle míry jejich adaptace z hlediska fonetického, morfosyntaktického a sémantického (cf. s. 17). Dochází však k závěru, že analýzu adaptace fonetické a sémantické její dotazník neumožňuje. Pokud jde o adaptaci morfosyntaktickou, vyčleňuje ze vzorku podskupinu výpůjček, u nichž je znakem adaptace to, že slouží jako základ pro derivaci v cílovém jazyce. Přístup je to z teoretického hlediska opodstatněný, ovšem jeho aplikace je diskutabilní; tento proces proběhl prokazatelně pouze u lexému *déplugger* (< *plug*), který má francouzský prefix. Chybně je zde řazen lexém *shopping*, neboť sufix *-ing* je anglický. Ostatní lexémy této podskupiny jsou slovesa (*beater, bruncher, shopper, booster, checker, downloader, focuser, freaker, performer, rocker, skipper, splitter, toaster*, chybí zde sloveso *dealer*), u kterých došlo pouze k přidání flektivního morfému na konci slova. Je otázkou, zda i takováto derivace svědčí o větší adaptaci v cílovém jazyce, neboť přejaté sloveso tuto úpravu ve francouzštině vyžaduje vždy. V závěru své analýzy seskupila diplomandka vzorek anglicismů do několika sémantických polí a na základě odpovědí respondentů došla k závěru, že nejvíce anglicismů se používá v oblastech stravování, módy a

mezilidských vztahů, nejméně v oblasti technologií, hudby a umění. Validita tohoto závěru je však podle mého názoru velmi omezená, neboť vzorek zkoumaných anglicismů byl vybrán zcela náhodně. Mezi nejfrekventovanějšími výrazy z oblasti „módy a vztahů“ najdeme výrazy zcela běžné, registrované i slovníkem *Le petit Robert* (*t-shirt* -1950, *fun* - 1974, *hot* -1930, *loser* – 1980), které mohly výsledky výrazně zkreslit; naopak z výrazů z oblasti „technologie“ je v *Le petit Robert* registrován pouze *gadget* (1946); diplomandka mezi technologické výrazy chybně řadí i lexém *spam*, ačkoli jej její respondenti znají pouze ve významu kulinářském (cf. s. 44).

Pro analýzu postojů k anglicismům ve druhé části dotazníku použila diplomandka přímou metodu (tj. táže se explicitně na zkoumaný postoj). Výzkum je proveden pečlivě, metodologické chyby jsou zde řídké (asymetrická odpovědní škála v ot. č. 14 /s. 82/, sugestivně formulovaná otázka č. 3 /s. 72/). V závěru (s. 84) dochází autorka k paradoxnímu zjištění: zhruba ¾ respondentů se sice domnívají, že angličtina představuje pro francouzštinu ohrožení (s. 71-72), avšak téměř všichni anglicismy používají (s. 77) a k jejich používání se stavějí neutrálně (s. 76). Uvedený závěr je solidně opřen o výsledky výzkumu a jistě by stálo za to pokusit se zformulovat nějakou hypotézu, která by tento paradox vysvětlila. Naproti tomu závěr, podle něhož „*les jeunes Canadiens français [...] ont la volonté de résister à l'immense tension de l'anglais sur leur langue*“ (s. 84) je s výsledky výzkumu v rozporu.

Po formální stránce práce splňuje požadavky kladené na tento typ prací. Upozornit je však zde třeba na ne vždy důslednou práci s bibliografickými prameny, která spočívá zejména v používání zkrácené formy odkazu bez uvedení autora (např. s. 9, 10, 11, 13), v odkazech na referenční slovník (Forest-Boudreau:1999) používá diplomandka systematicky místo jmen autorů zkrácený název („Le Colpron“). Práce je psána francouzsky a má dobrou jazykovou úroveň; diplomandka používá i v teoretické části některé výrazy typické pro francouzštinu kanadskou (např. *démolinguistique*, s. 12).

Předkládanou diplomovou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím jako velmi dobrou.

.....

PhDr. Jan Radimský, Ph.D., v. r.

(oponent DP)

V Českém Krumlově, dne 26. května 2006